

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема „Изпитване на методи за ранно отбиване на агнета от породите за мляко и системи за храненето им” за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на ас. Мирослав Стефанов Симеонов-
Институт по фуражите –гр.Плевен

Рецензент: проф.д-р Лазар Костадинов Козелов,
Институт по животновъдни науки- Костинброд

Предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд е написан на 147 машинописни страници, от които литературен преглед-16 стр. цел и задачи на изследването-1стр., материал и методи-1стр., резултати и обсъждане-60стр.,изводи и препоръки-4стр.,литература-21стр. и приложения-4стр.

Избраната темата на дисертационния труд разглежда изключително важни за науката и практиката въпроси свързани с изпитване на различни схеми за ранно отбиване на агнета от породи мляко. Един въпрос, който дълго време бе подценяван от нашата наука и практика. В тази връзка намирам темата за актуална и важна за развитието и ефективността на млечното овцевъдство у нас. Очевидно е, че темата зададена от ръководителите на докторанта (проф. Николай Тодоров и проф. Атанас Кирилов), които заслужават поздравления.

Литературният преглед на дисертацията е много добре направен като се насочва вниманието на читателя към достиженията и проблемите на световната и нашата наука при различните схеми на ранно отбиване на агнетата. Изключително внимание е отделено на източниците и формите на предлагане на концентрираните фуражи и протеиновите концентрати при ранно отбиване. В прегледа са цитирани 228 литературни източници, от които 200 са на

латиница и от най-реномираните списания в областта на храненето на селскостопанските животни /J. Animal Science, J. Dairy Science и др. / и овцевъдството / Small Rumin Research и др./ . Не са пропуснати да се цитират изследванията и на български автори, което често се прави в други дисертации и научни трудове. Това говори за много добрата литературна осведоменост на дисертанта и неговата езикова култура. Езикът на който е написана дисертацията е ясен и разбираем за специалисти и практики.

Към раздела за литературния преглед могат да се направят и някои критични бележки отнасящи се до следното:

Спорна е тезата посочена на страница 8, че при ранното отбиване смъртността е по-ниска. Желателно е в края на литературният преглед обобщението да бъде прицидирано. Многократно в литературният преглед, а и по-нататък в останалите раздели на дисертацията се употребява термина „крипове”, който по-наше мнение е непознат за нашата наука и практика. За улеснение на читателя би могла да се използва българската дума боксове с отвори за свободен достъп на агнета. На някои места има и технически грешки на които не бих искал да се спирам. Считам, че те са неизбежни при написването на всяка една дисертация и научен труд.

Целите и задачите на изследване са много добре формулирани и отговарят напълно на темата на дисертационния труд.

Разделът материал и методи на работа е описан много добре. За изпълнение на целите на изследването са проведени шест научно-стопански опита с достатъчно голям брой животни. Опитите са методически правилно поставени, което позволява да се изпълнят набелязаните цели, задачи и произтичащите от това научни и научно-приложни изводи. В изследванията са използвани многобройни съвременни и рутинни методи за изследване. Вярвам, че повечето от

използваните методи са усвоени от докторанта, което е и целта на всяка една дисертация. Към този раздел би могло да се направят и някои критични бележки, които се свеждат до следното:

Добре би било проведените опити, описани на страница 29 и 30 да бъдат представени в схематичен вид, което ще облекчи читателите. Глава 4.2.1 на стр.31, описваща постановката за ранно отбиване чрез удължаване на интервала между периодите на бозаене е неясно описан и затруднява читателя. За по-голяма обективност на данните от кланичните анализи добре би било те да се правят на 5 животни, а не по 3 бр. от група. Вероятно това е свързано с ограничените средства с които разполагат институтите на ССА през последните години.

Разделът „ резултати и обсъждане” е написан много добре. Получените резултати са интерпретирани с вещина, което още веднъж показва много добрата литературна осведоменост на дисертанта. Към този раздел биха могли да се направят и някои критични бележки, отнасящи се до следното: Излишно е разтегната дискусиата в раздел 5.1 касаеща методите за приучване на агнетата към свободно приемане на храна. В направените изводи в раздел 5.2.1 разглеждащи въпросите за ограничаване бозаенето не се посочва дали установените разлики са доказани или не. Не мога да приема по-добрите резултати в живота тегло при ранно отбитите агнета в сравнение с отбитите на 60 дневна възраст. Би било редно на агнетата от контролната група да се осигури достъп до фураж не само при майката но и до фураж в специални боксове с отвори, където майките нямат достъп. Това би позволило да се направят по коректни изводи.

Извършената огромна по обем и качество експериментална работа е позволил на дисертанта да направи и 13 извода. Би могло някой от тях да се обединят. Така например изводи 1-ви и 3-ти, 10-ти и 11-ти , които в

известна степен се допълват или повтарят. Това би подобрило възприемането на изводите от читателя.

От извършената експериментална работа дисертанта е формулирал 8 научно и научно приложни приноси, с които съм съгласен. Изкушавам се да спомена най-важните от тях:

1. Разработен е метод за ранно отбиване на агнета от млечните породи чрез постепенно отнемане на част от млякото на майките от 14 дневна възраст до пълното отбиване на 19-20 дни и живо тегло от 7-12 кг.. Схемата позволява да се надои от

43-48кг повече мляко от една овца в сравнение с традиционното отбиване на 60 дневна възраст.

2. Предложена е икономически изгодна схема за хранене на рано отбити агнета, чрез предоставяне на гранулиран протеинов концентрат (със съдържание на протеин около 30 %) и цяло зърно, при което е установено повишаване интензитета на растеж и намаляване разхода на фураж за единица продукция в сравнение с хранените с негранулирани стартерни смеси..

3. Храненето на „воля“ на рано отбити агнета (възраст 19 дни и живо тегло 7-12 кг.) с гранулиран спиртоварски остатък с добавка на минерални вещества и витамини плюс цяло царевично зърно и сено води до получаване на оптимален прираст .

4. Поръсването на концентрираните фуражи с млекозаместител или поставяне на лъскави предмети в хранилките като примамка от 4-13 дневна възраст води до повишаване на консумацията на концентриран фураж с 50% в сравнение с контролната група и групата получавала като примамка, сол.-5 -

5. Създадени са няколко варианта гранулирани протеинови концентрати, които позволяват да се получи

среднодневен прираст около 260 гр. за период от 9-25 кг жива маса на агнетата.

6. Установена е подчертана тенденция по-бърз растеж и консумация на повече фураж от малките агнета при включване в дажбата на соев шрот, като източник на протеин. За препоръчване е минималното количество, което трябва да участва в дажбите на ранно отбити агнета да 100 гр. дневно на глава до живо тегло 16 кг.

На базата на извършената експериментална работа в дисертацията се правят и пет ценни препоръки за практиката, които при внедряване биха подобрили ефективността в млечното овцевъдство. Наред с това, препоръчаната схема на отбиване и хранене би намалила и смъртността при спазване на схемите ранно отбиване и хранене на агнетата.

Във връзка с дисертационния труд има публикувани пет научни статии в сп. „Животновъдни науки”. На 4 от тях дисертантът е водещ автор.

Авторефератът е написан съгласно изискванията.

Заклучение:

В предоставения ми за рецензия дисертационен труд се разглежда изключително важен за науката и практиката въпрос свързан с ранното отбиване на агнета от породи за мляко и тяхното хранене. Извършена е огромна по обем и качество научно-изследователска работа. Заложените опити са методически правилно поставени. Направените изводи и препоръки биха могли да се използват и внедрят в практиката, поради тяхната практическа приложимост и леснота на използване. Предложените методи за отбиване и схеми за хранене дават възможност да се подобри ефективността в млечното овцевъдство. Усвоени са съвременни и рутинни методи на изследване, които ще бъдат полезни в бъдещата работа на

дисертанта. Направените бележки по отделните раздели са несъществени и имат технически характер. Всичко това ми дава основание да дам висока оценка на извършената научно-изследователска работа и да препоръчам убедено на Уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Мирослав Стефанов Симеонов” по научна специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите” професионално направление „Животновъдство”, към Института по фуражни култури -Плевен .

25. 01. 2013 год.
Гр. Костинброд

Рецензент:
проф. д-р Л. Козелов